

Charlottenlund barnehage

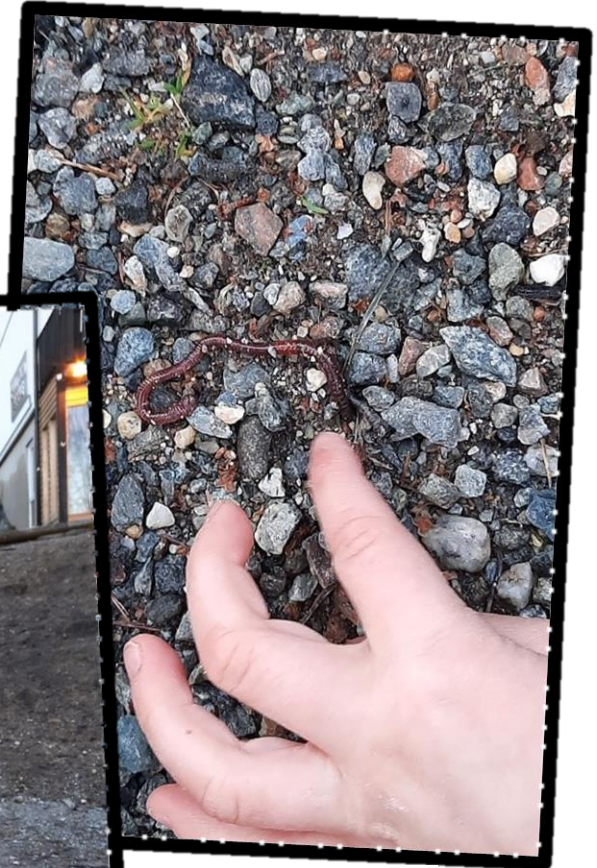

Foto: Anita H. Andresen

Årsplan 2022

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
Innledning:	3
Årsplanen:	3
Trafikklys og smittevern:	4
Verdigrunnlaget til ViGØR	5
Charlottenlund barnehage	6
Barnehagens visjon: «Å få frem det beste i alle!»	7
Det psykososiale barnehagemiljøet og psykisk helse:	8
Lek og læring:	10
Likeverd og likestilling i barnehagen	11
Bærekraftig utvikling	11
Miljøsatsing:	11
Barns medvirkning	12
Gruppedager, faste aktiviteter og bursdagsfeiringer	13
Overganger	14
Planlegging, dokumentasjon og vurderingsarbeid	16
Barnehagens digitale praksis	16
Samarbeid med foresatte	17
Samarbeidsutvalg (SU)	17
Samarbeidspartnere	18
Fagområdene i rammeplanen	18
Kunst, kultur og kreativitet	19
Kommunikasjon, språk og tekst	20
Etikk, religion og filosofi	21
Kropp, bevegelse, mat og helse	22
Natur, miljø og teknologi	24
Antall, rom og form	25
Nærmiljø og samfunn	26
Årshjul 2021-2022	28
Fagdager:	29
Faglig oppdatering og utviklingsområder for personalet	29
Kompetanseplan for personalet	30

Innledning:

Årsplanen:

Ifølge krav i gjeldende lovverk er det vedtatt at alle barnehager skal utarbeide egen årsplan. Denne skal avspeile barnehagelovens formålsbestemmelse og barnehagens vedtekter. Årsplanen er en langsiktig plan for barnehagens grunnverdier og varer over mange år. Planen er et dynamisk dokument som blir oppdatert og evaluert jevnlig. Den godkjennes i tråd med loven i barnehagens samarbeidsutvalg. Slik sikrer barnehagen medvirkning fra foreldrene i det overordnede planarbeidet for barnehagen.

Årsplanen er barnehagens hoveddokument, og gjelder til ny plan blir godkjent i samarbeidsutvalget.

Barnehagens årsplan er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Den er et viktig redskap for evaluering av det pedagogiske arbeidet vi gjør i barnehagen.

I tillegg utformer «Enga» og «Storskogen» egne periodeplaner for temaarbeid og prosjekter, med detaljerte mål basert på barnas alder og interesser.

Trafikklys og smittevern:

Årsplanen beskriver barnehagetilbudet i en normalsituasjon. Vi tar forbehold om statlige/regionale/ lokale føringer for barnehagens drift under pandemien.

I forbindelse med koronapandemien innførte myndighetene trafikklysmodellen som et smittevernstiltak. Det er myndighetene som avgjør til enhver tid om modellen gjelder og hvilket nivå barnehagene skal drifte på.

Barnehager	Tiltak
Grønt nivå Barnehagen driftes som normalt	<ul style="list-style-type: none"> • Ingen syke skal møte i barnehagen • God hygiene og normalt renhold • Ordinær organisering av avdelingene, og avdelingene samarbeider på tvers av avdelinger i barnehagehverdagen
Gult nivå: Barnehagen driftes slik at hver avdeling blir ansett som en kohort. Det kan samarbeides mellom avdelingene, slik at vi får hverdagen til å gå rundt.	<ul style="list-style-type: none"> • Ingen syke skal møte i barnehagen • God hygiene og forsterket renhold • Kontaktreduserende tiltak: unngå fysisk kontakt mellom ansatte (håndhilsning og klemming) • Hele avdelinger regnes som en kohort. Unngå trengsel og store samlinger. • Tilstrebe avstand mellom kohorter i utetiden
Rødt nivå: Mat for hele dagen medbringes fra hjemmet	<ul style="list-style-type: none"> • Ingen syke skal møte i barnehagen (svært lav terskel for å være hjemme) • God hygiene og forsterket renhold • Kontaktreduserende tiltak: • Unngå fysisk kontakt mellom ansatte (håndhilsning og klemming) • Dele barna inn i mindre kohorter • Faste ansatte pr kohort, endringer kan kun gjøres etter en helg • Unngå trengsel og store samlinger • Sikre avstand mellom kohortene • Dele inn uteområdet og tidspunkt for å være ute • Vurdere å redusere åpningstiden for barnehagen

Verdigrunnlaget til ViGØR

Charlottenlund barnehage er forpliktet til å jobbe ut ifra ViGØR's verdier.

For barnehagen betyr dette:

Kvalitet:

- Når barn og personale opplever barnehagen som et meningsfylt, stimulerende og rikt miljø, der det finnes et stort mangfold av muligheter.
- Barn som gleder seg til å komme til barnehagen for å leke og møte lekevenner
- Et personale som er til stede, glad i jobben sin og som har et ønske om å utvikle egen og felles kunnskap og praksis
- Foreldre som opplever at deres barn blir sett, hørt og forstått, og blir tatt på alvor

Respekt:

- Barna skal lære og respekterer grensene til seg selv og andre mennesker og dyr
- Respekt handler om at personalet skal respektere hverandre, barna, foreldrene og andre samarbeidspartnere
- Personalet skal vise respekt for barnas aktiviteter, ikke avbryte unødvendig, og gi mulighet for at aktiviteten kan fortsette ved en senere anledning.
- Respekt handler om at hver og en av oss i personalgruppa skal respektere og jobbe mot de felles målene vi har satt oss i de ulike fagfeltene vi jobber med

Optimisme:

Barn og ansatte i Charlottenlund barnehage lever etter Pippi Langstrømpes filosofi: "Det har jeg aldri gjort før, - så det klarer jeg helt sikkert".

- Personalet og barna er løsningsorientert og fleksible i hverdagen
- Ansatte som er positiv til endringer og utvikling, og ser optimistisk på fremtiden
- Bruke optimisme som et verktøy for å skape et godt arbeidsmiljø og konfliktforebyggende tiltak
- Det er viktig for personalet å ruste barna til å takle motgang, og at det finnes gode løsninger
- Håp, glede, humor, mestring og positivitet står sentralt i hverdagen i barnehagen

Nytenkende:

- Personalet har som mål at barnehagen skal være en lærende organisasjon
- Personalet tilegner seg ny fagkunnskap gjennom teori og praksis
- Refleksjon over egen praksis ved bruk av praksisfortellinger og dokumentasjon er viktige verktøy for å videreutvikle det pedagogiske tilbudet i barnehagen
- Gjennom aktiv deltakelse i barnas hverdag, observerer personalet hva barna er opptatt av. Med utgangspunkt i dette i tillegg til samtaler og refleksjoner, legger personalet til rette for nye og utviklende aktiviteter for barna

Charlottenlund barnehage

Eies og drives av ViGØR Rehabiliteringssykehus, og er en bedriftsbarnehage, der ansatte på ViGØR har fortrinnsrett på barnehageplass. Barnehagen tar også opp andre søkere ved ledig kapasitet.

Charlottenlund barnehage har utvidet kristen formålsparagraf, noe som innebærer at barnehagen har et kristent livssyn og verdigrunnlag. Dette er nærmere beskrevet i fagområdet «Etikk, religion og filosofi».

Charlottenlund barnehage samarbeider nært med ViGØR, og har jevnlig tilgang på tilbud som basseng og gymsal for barna. Barnehagen får levert varm lunsj fra kjøkkenet 3 dager i uka. Kostholdet er i tråd med ViGØR's profil og er middelhavskost uten innslag av kjøtt. De øvrige dagene serveres det brødmåltider og frukt.

Barnehagen består av 2 avdelinger med til sammen 25 plasser.

«Enga»: 0-3årsavdeling med 9 plasser. På Enga jobber det 1 pedagogisk leder, 1 barne- og ungdomsarbeider og en pedagogisk medarbeider.

Storskogen: 2,5-6årsavdeling med 16 plasser. På «Storskogen» jobber det 1 pedagogisk leder, 1 barnehagelærer og 1 sosionom.

Barnehagens utelekeplass og nærområde består av et variert terreng med bakker, trær og ulike lekeapparater. Barnehagen har egen grillhytte som benyttes jevnlig. Rett utenfor barnehagen har vi et fantastisk skogsområde som benyttes til lek og turer gjennom hele året. Charlottenlund friluftsområde og aktivitetspark ligger i gangavstand fra barnehagen.

Barnehagens visjon: «Å få frem det beste i alle!»

Vår visjon skal prege alle møtene mellom personale, barn, foreldre og andre samarbeidspartnere i barnehagen.

Barnehagens hovedmål:

Målet er å gå fram «**JEG, - TIL VI**».

Barnehagen jobber aktivt for å skape et godt psykososialt barnehagemiljø, bygge gode, trygge relasjoner og vennskap gjennom lek og samspill. Dette danner grunnlag for mestring, utvikling og læring.

Gjennom allsidig lek og aktivitet ute i naturen legger barnehagen til rette for lek, samspill og utvikling av god psykisk og fysisk helse.

Du finner mer om hvordan Charlottenlund barnehage jobber med dette under kapitlene: Danning, lek og læring, barns medvirkning og fagområdene i rammeplanen.

Danning:

Danning skjer i nære relasjoner til andre, og bygger på opplevelser, erfaringer og tilbakemeldinger barnet får fra andre mennesker på ulike arenaer gjennom hele livet.

I fellesskap med andre utvikler barn sin identitet og sin selvstendighet.

Alle barn må møtes og forstås ut fra egne forutsetninger, erfaringer, ønsker og behov. De ansatte må se og anerkjenne barna som individer med tanker, følelser og intensjoner, som forsøker å skape mening i den sosiale verden de er en del av.

Barnehagens og hjemmets normer, verdier og kommunikasjon vil være avgjørende i dannelsesprosessen.

Omsorg:

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. (Rammeplanen).

Personalet har fokus på å bygge trygge, gode og sterke relasjoner mellom barn og voksne i barnehagen. Trygghet er en forutsetning for at barn skal leke, lære og utforske. Personalet har en viktig rolle ved å være «støttende stillas» for barna, ved både å støtte og utfordre barnet slik at det når neste nivå/utviklingstrinn sammen med den trygge voksne.

Omsorg handler ikke bare om de gode følelsene, men også det å hjelpe barn med vanskelige følelser, og å støtte dem i utforskning og lek. Personalet må tørre å stå i følelsene sammen med barnet hele veien, og gi barna det de trenger for å mestre resten av livet. Personalet skal gi barna den støtten, omsorgen og trøsten de trenger for å oppleve alle de magiske øyeblikkene, få gode venner, utforske og tørre å begi seg ut i lek.

Det psykososiale barnehagemiljøet og psykisk helse:

I barnehageloven §41 heter det: **Nulltoleranse og forebyggende arbeid**

«Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser. Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme trivselen, leken og læringen hos barna».

Barnehagen er opptatt av psykisk helse og dette ivaretas gjennom arbeid med sosial kompetanse, å bygge gode relasjoner, og i samspill og lek. For barnehagen handler dette om å se, og bekrefte det enkelte barn.

Dette gjør vi:

- Vi er opptatt av å ta barn på alvor, barnets opplevelser skal alltid stå i sentrum når barnehagen vurderer om et barn har et godt og trygt barnehagemiljø.
- Vi bygger gode relasjoner mellom barn-barn og barn-voksen
- Personalet hjelper barna med å tolke og sette ord på egne og andres følelser
- Vi er opptatte av at barna skal lære og takle motgang og bli robuste
- Prøver og øver på å ta andres perspektiv (empati)
- Vi snakker med barna om kroppen og hva de ulike kroppsdelene heter
- Vi snakker om kroppsregler
- Vi snakker om gode og dårlige hemmeligheter
- Vi ønsker at barna skal kunne føle seg trygge og kunne fortelle personalet ting som opptar dem. Dette gjelder både gode og dårlige hemmeligheter.

I barnehageloven § 42 heter det: **Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt).**

«Alle som arbeider i barnehagen skal følge med hvordan barna i barnehagen har det. Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller. Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken. Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø .....».

I barnehageloven § 43 heter det: **“Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn”.**

«Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte. Undersøkelser jf. § 42 settes i gang straks.»

Personalet i barnehagen er opptatt av å forebygge krenkelser og mobbing. Og har tilegnet seg god faglig kompetanse for å avdekke risiko for mobbing, og mobbeatferd.

Det er også viktig at barnehage og barnas hjem har et nært samarbeid i forhold til dette, slik det er nevnt i loven.

Krenkelser er engangshandlinger, som for eksempel å bli dyttet eller ikke få innpass i lek. Mobbing er gjentakende hendelser mot det samme barnet. For eksempel at det er et barn som alltid blir utestengt fra lek.

Ved å bygge trygge, gode relasjoner mellom barn-barn og barn-voksen skapes vennskap. Dette gjøres ved at personalet er tilstedeværende, lyttende, og sensitive i forhold til barna og deres samspill. Vi er opptatte av at alle skal ha noen å leke sammen med, men det skal også være lov å leke alene. Barn må også lære seg å takle og få avslag fra andre, for å bli robuste. Det er en viktig lærdom å ta med seg videre i livet.

Charlottenlund barnehage har utarbeidet egen handlingsplan for å forebygge mobbing, og tiltaksplan dersom det oppstår mobbing, eller vi får inn melding eller mistanke om at et barn ikke har et trygt psykososialt barnehagemiljø.

Lek og læring:

Leken har en fremtredende plass i barns liv og er den viktigste læringsarenaen for barn. Gjennom leken utvikler barn grunnleggende ferdigheter som:

- Utvikle god sosial kompetanse
- Utvikle respekt og empati for hverandre
- Bygge vennskap og forebygge mobbing
- Evne til å utsette egne behov, dele og vente på tur
- Gjenkjenne og uttrykke egne og andres følelser på en god måte
- Utvikle og styrke selvfølelsen hos barna
- Utfordre og støtte barna i trygge rammer
- Mestres motgang

Leken er indre motivert hos barnet og lystbetont. I leken går barnet inn i sin egen forestillingsverden og tar andres perspektiv. Gjennom utforskning og samtale skaffer barnet seg kunnskap og innsikt på mange områder. På denne måten gir leken barna rom for å bearbeide tanker, følelser, egne opplevelser og verden rundt seg.

For at leken skal ha gode vilkår er det viktig å gi barna **ROM** og **TID** til lek. Leken består av flere faser. Lekerabling, som er forstadiet til lek. Ikke all lekerabling blir god lek. Neste stadige er lekerutiner. Her er den fantasifulle leken som kan vare over tid, og som er i stadig utvikling. Den krever et allsidig og godt lekemiljø, med gode og hensiktsmessige lekematerialer.

Personalet må ha faglig kunnskap om lek, og ha respekt for barnas lek. Det er personalets oppgave å organisere barnehagens læringsmiljø, med tydelige lekeområder og ulike lekematerialer som stimulerer barna til alle typer lek, både inne og ute.

Personalet skal være bevisst egen rolle i leken, noen ganger er vi tilretteleggere og deltakere for at leken skal utvikle seg. Andre ganger er vi veiledere slik at vi unngår uheldige samspillsmønstre i leken.

Personalet skal gjennom deltakelse, observasjoner og vurdering av lek, fremme et inkluderende miljø der alle barna får delta i lek og erfare gleden i å delta i lek alene eller sammen med andre.

Likeverd og likestilling i barnehagen

Ifølge rammeplanen skal barnehagen fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.

Barnehagen skal fremme demokrati og alle skal ha like muligheter til å bli sett og hørt, og bli oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen.

Personalet er viktige rollemodeller for barna, og ønsker å ta utgangspunkt i «den gyldne regel»: «Det du vil at andre skal gjøre mot deg, skal du gjøre mot andre»:

Personalet jobber aktivt for å skape et inkluderende og godt sted å være for alle barn og voksne. Alle barna er like betydningsfulle, og skal ha de samme mulighetene for omsorg, anerkjennelse og respekt. Dette er en kontinuerlig prosess som personalet jevnlig reflekterer over.

- Voksenrollen, personalet må være bevist egne holdninger.
- Personalet jobber for å skape et inkluderende miljø, der gutter og jenter får de samme mulighetene.
- Hvordan personalet ordlegger seg, i forhold til «gutteting-jenteting, guttefarger og jentefarger» osv.
- Hvordan personalet møter barna når de kommer i barnehagen. «Tøffe jenter, søte gutter».
- Personalet reflekterer over hvordan lekemiljøet i barnehagen er tilrettelagt i forhold til kjønnsroller og inkludering, og om det er noe vi kan forbedre.

Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å få dekket sine. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden. Barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen.

Miljøsatsing:

Charlottenlund barnehage og ViGØR ble sertifisert som Miljøfyrtårn i 2019. Barnehagen har egen representant som har ansvar for det miljøpedagogiske opplegget.

Barnehagen bruker skogsområdet utenfor barnehagen aktivt gjennom hele året. Barna blir kjent med ulike vekster og dyr som er ute i naturen, og hvordan naturen endrer seg gjennom årstidene. De ansatte ønsker å øke sin kunnskap og kompetanse om arktisk flora sammen med barna. Barnehagen har fokus på å ha respekt for, og å ta vare på

naturen rundt oss. Når vi er på tur og finner søppel så tar vi det med oss tilbake til barnehagen.

Bærekraft og gjenbruk står sentralt i Charlottenlund barnehage. Ved innkjøp av nye leker og utstyr, vektlegges det at produkter er av god kvalitet og er merket med godt miljøvalg.

Barnehagen, samt barn og foreldre samler på for eksempel doruller og eggekartonger som tas med til barnehagen. Dette brukes i det pedagogiske tilbudet til barna.

Barnehagen har også egen kjøkkenhage, og har startet med kompostering av eget matavfall.

Som et ledd i barnehagens miljøsertifisering har barnehagen hatt fokus på å gjøre barnas bursdagsfeiringer opplevelsesbasert, med fokus på det enkelte barn.

Dette er nærmere beskrevet i punktet: Bursdagsfeiringer i barnehagen.

Barns medvirkning

«Barnehagen skal ivareta barna rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet» jf. barnehageloven § 1 og § 3.

I rammeplanens kapittel 4 heter det: «Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen, vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen». Rammeplanen refererer i denne sammenhengen til FNs-barnekonvensjon.

Dette innebærer at personalet må være åpne og «ha blikk» for de innspillene barna kommer med. Innspillene kan komme i form av verbale utsagn fra barna, og observasjoner gjort av personalet av hva barn er opptatt av i lek og hverdagens gjøremål.

Også de yngste barna har rett til medvirkning, her er det viktig at personalet her «et blikk», gode kunnskaper og en god relasjon til barna for å kunne tolke barnas kroppsspråk, mimikk, muntlige utsagn og følelsesmessige uttrykk.

Barnas synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet. Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta.

Dette gjør vi:

- Personalet må være lydhøre og oppmerksomme på barnas uttrykk, og ha respekt for barna som aktive deltakere i eget liv.
- Vi tar barnas innspill i hverdagen på alvor og tilrettelegger på best mulig måte etter barnas ønsker og innspill.

- Personalet observerer barnas interesser i hverdagssituasjoner og lek
- Personalet samtaler med, og lytter til barnas utsagn. Dette gjøres både en til en og i grupper.
- Personalet jobber med å ta barna aktivt med på planlegging av aktiviteter som for eksempel turer og gruppeaktiviteter.
- Personalet vektlegger barnas interesser, og lekemiljøet blir tilrettelagt ut ifra hva som er barnas interesseområder.

Gruppedager, faste aktiviteter og bursdagsfeiringer

Gruppedag:

En dag i uka er det fast gruppedag, i år er dette på torsdag formiddag, i tidsrommet 0930-1100. Dette for å sikre at barna opplever progresjon og fellesskap i aldershomogene grupper. Gruppedagene planlegges med utgangspunkt i barnas interesser, ønsker og barnehagens årshjul. Det utarbeides egne periodeplaner for disse gruppene.

Gruppeinndelingen er slik:

Spurvene: 1-åringene

Sjurene: 2-åringene

Kråkene: 3-åringene

Rypene: 4-åringene

Ørneklubben: Førskolebarna

Gymsal:

Barn i alderen 1-3år benytter gymsalen på ViGØR fast annen hver uke. Her står bevegelsesglede og fysisk fostring i sentrum. Det er en blanding av alderstilpassede planlagte opplegg og barnas frie lek.

Basseng:

Fast tilbud hver 2. uke for Ørnene og Rypene på Storskogen. Barna er delt inn i grupper og vi benytter terapibassenget på ViGØR. Barnehagen er opptatt av sikkerhet, og det er alltid minimum 2 voksne sammen med barna i garderoben. I bassenget er det 2 voksne, i tillegg er det 1 badevakt oppe på kanten av bassenget. Alle voksne som deltar i bassenget har gjennomført HLR-opplæring, og det er alltid med noen som årlig har gjennomført livredningsprøven.

Bursdagsfeiring i barnehagen:

Bursdagsfeiringene i barnehagen er opplevelsesbaserte og har fokus på det enkelte barn. Fødselsdagen blir markert med flagg utenfor barnehagen, og inne på barnets plass i garderoben. Inne i barnehagen blir det også hengt opp oppslag der det står hvem som er dagens bursdagsbarn.

Fødselsdagene blir feiret litt ulikt på Enga og Storskogen. Enga har en enklere utgave av feiringen, med krone, fødselsdagssang og fruktfat eller smoothie.

På Storskogen har de fokus på det enkelte barn og barnets store dag. I forkant av bursdagsfeiringen har vi en samlingsstund med hele barnegruppa der vi snakker om barnet og hvor mange år barnet fyller. Dagen før fødselsdagen dekorerer barnet sin egen bursdagskrone.

På selve bursdagen pynter vi barnehagens «bursdagsstol» der får barnet sitte med bursdagskronen på. Alle barna og personalet samler seg rundt bursdagsbarnet og synger bursdagssang, og skyter opp «raketter» etter antall år barnet fyller. Vi serverer er fruktfat, fruktspyd eller smoothie av frukt som er litt utenom det vanlige på fødselsdager.

Overganger

Når barnet starter i barnehagen:

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Vi skal gi barnet tid og rom slik at barnet blir kjent, etablerer relasjoner og knytter seg til personalet og til andre barn». Rammeplanen.

I Charlottenlund barnehage blir nye barn invitert på felles besøksdager før det begynner i barnehagen. Dette for at nye barn og foreldre skal få god tid til å bli kjent med personale, barnehagens lokale, andre barn og foreldre. Barnehagen blir også godt kjent med de nye barna og foreldrene, noe vi anser som viktig for en god barnehagestart.

Når barnet starter i barnehagen får barnet og foreldrene en fast kontaktperson som de forholder seg til den første tiden i barnehagen. Kontaktpersonen og foreldrene er i nær dialog om tilvenningen, hvordan det går, og hva som kan være hensiktsmessig å gjøre.

I løpet av den første tiden har barnehagen og foreldrene en oppstartsamtale, for å bli bedre kjent med barnet og barnets familie.

Overganger innad i barnehagen:

Charlottenlund barnehage består av 2 avdelinger, og det er nært samarbeid mellom avdelingene i hverdagen. Ved overgang fra Enga til Storskogen legger vi opp til faste besøksdager i god tid før bytte av avdeling. Vi starter opp allerede etter påsketider med

faste besøk 1 gang i uken. Da er det personalet på Storskogen som er ansvarlig for det pedagogiske tilbudet. Barna som bytter avdeling får «storevenner», som er de barna som er yngst på Storskogen. Her er opplegget en felles samlingsstund, der sang, musikk og eventyr står sentralt. Etter samlingsstunden er det fri lek inne på avdelingen, og ofte avsluttes besøksdagen med lunsj før de går tilbake til Enga. I tillegg legges det opp til spontane besøk. På denne måten er barna godt kjent med avdelinga, «storevennene» og personale før bytte av avdeling.

Overgang barnehage – skole:

Charlottenlund barnehage følger de nasjonale og lokale retningslinjer når det gjelder overgang barnehage skole. Vi tilstreber oss å dra på skolebesøk så langt det lar seg gjøre. I tilfeller der det er store avstander samarbeider vi tett med barnets foreldre om skolebesøk.

Skolene har også egne opplegg for at barna og foreldrene skal bli kjent med skolen før oppstart.

Siste året i barnehagen deltar førskolebarna på førskoleklubben som heter «Ørneklubben». Der øver vi på:

- Å lytte til når andre snakker
- Å sitte i ro
- Å rekke opp «en stille hånd»
- Å konsentrere seg om en oppgave over tid
- Å utsette egne behov
- Å bli selvhjulpen i rutinesituasjoner, for eksempel med påkledning og i do-situasjoner

Det utarbeides egne planer for førskoleklubben.

I tråd med Tromsø kommunes plan for overgang og sammenheng mellom skole og barnehage er det innført noen overgangsobjekter som er felles for alle barnehager og skoler i kommunen. Dette blir introdusert for førskolebarn på vårhalvåret.

Overgangsobjektene er:

- Bok: "Bukkene Bruse begynner på skolen" (Bjørn F Rørvik og Gry Moursund)
- Spill: "Se hva jeg kan"
- Lek: "Knutemor"
- Sang: "Stopp ikke mobb!" (Frode Skålevik)

Det skal være stas å være størst i barnehagen, og vi opplever at de eldste barna har behov for flere utfordringer den siste tiden i barnehagen. Både i form av ulike oppgaver og aktiviteter, men også i form av fysiske turer og utfordringer inne og ute.

Førskoletiden avsluttes med en høytidelig avslutningsfest for barn, der ansatte, foreldre og søsken deltar.

Planlegging, dokumentasjon og vurderingsarbeid

Dokumentasjon er et viktig verktøy for å synliggjøre og evaluere barnas hverdag, aktiviteter og prosjekter i hverdagen. Dette gir oss et utgangspunkt for videre planlegging av det pedagogiske arbeidet.

Vi dokumenterer hverdagen gjennom bilder, videoer, tekst og praksisfortellinger. Enkelte dokumentasjoner blir brukt til å henge opp i barnehagen til barn og foreldre, eller de blir lagt ut på barnehagens nettside. Dette kan for eksempel være fra turer, formingsaktiviteter eller ulike leksituasjoner. Det er viktig at personalet spør barna, og har respekt for om barna ønsker å bli fotografert eller ikke.

Den pedagogiske dokumentasjonen blir brukt som et verktøy for personalet til å reflektere over egen praksis, evaluerer og videreutvikle det pedagogiske arbeidet med barna. Pedagogisk dokumentasjon kan for eksempel være bilder, videosnutter eller praksisfortellinger der personalet går nærmere inn på den aktuelle aktiviteten som blir dokumentert.

Når barnehagen benytter pedagogisk dokumentasjon som metode, har personalet på forhånd bestemt seg for hva de ønsker å dokumentere og finne ut av. På den måten utvikles den pedagogiske forståelsen og det pedagogiske arbeidet med barn videreutvikles. Dokumentasjonen kan også benyttes sammen med barna, der de får komme med egne tilbakemeldinger om aktiviteten og hvordan den kan videreutvikles. Slik sikrer vi barns rett til medbestemmelse og medvirkning.

Barnehagens digitale praksis

Personalet i Charlottenlund barnehage ønsker å utvikle egen kompetanse på området, og i større grad ta i bruk og utforske digitale verktøy sammen med barna i hverdagen.

Personalet skal utforske kreativ og skapende bruk av digitale verktøy sammen med barna. Vi har som mål å lage små animasjonsfilmer med barna, der de får øvelse i å være regissører, manusforfatter og bruke sin kreativitet. Barns medvirkning kommer tydelig frem i slike skapende aktiviteter og barna får et innblikk i prosessen om hvordan animasjonsfilm blir laget.

Digitale verktøy som iPad kan benyttes sammen med barna for å undersøke og skaffe informasjon og kunnskaper om tema som barna er opptatt av. Barn kan dokumentere egne opplevelser ved å ta bilder på turer.

Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna. Det skal brukes med omhu og ikke dominere som arbeidsmåte. Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring.

Samarbeid med foresatte

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling» jf. Barnehageloven §1.

De daglige møtene når barna kommer og hentes i barnehagen, danner et viktig grunnlag for foreldresamarbeidet mellom barnehagen og barnas hjem.

Barnehagen og foreldre gjennomfører oppstartsamtaler kort tid etter barnets oppstart i barnehagen.

Foreldresamtaler for hvert enkelt barn gjennomføres to ganger i året, vår og høst. Og ellers ved behov. Både foreldre og barnehage kan be om ekstra samtaler i løpet av barnehageåret, og det skal være lav terskel for å be om for dette. Barnehagen forbereder seg alltid skriftlig til de faste planlagte samtalene, med punkter som handler om barnets trivsel i barnehagen, sosiale kompetanse, motoriske og språklige utvikling. Det er viktig for barnehagen at foreldrene er med å styre innholdet i samtalen, ut ifra hva de opplever er viktig for sitt barn. Etter samtalen skrives det en liten oppsummering om innholdet i samtalen, hva barnehage/hjem skal jobbe videre med til neste samtale. Både foreldre og barnehage underskriver referatet.

Felles foreldremøte for hele barnehagen holdes i hovedsak 1 gang i året, som regel på høsten. Det kan også avholdes et møte i vårhalvåret ved behov.

Barnehagen inviterer foreldre på foreldrearrangementer noen ganger i året. Det kan være høstfest, mørketidsmarkering/julegrantenning, påskeavslutning og sommerfest, arrangementene er i hovedsak ute i barnehagen.

Det arrangeres flere dugnader i barnehagen i løpet av året med hensikt å utbedre lekemiljøet til barna. Det gjelder både inne og ute i barnehagen. Ifølge barnehagens vedtekter § 11 tilfaller det hver familie med 1 barn 8 dugnadstimer pr barnehageår. Med 2 barn i barnehagen utgjør dette 12 timer.

Dugnadsperioden regnes fra 1.8.-31.7. De som ikke har oppnådd full dugnadsinnsats vi bli fakturert for dette etter 20. juni.

Samarbeidsutvalg (SU)

Ifølge barnehageloven §4 skal alle barnehager ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg.

SU skal være et rådgivende og kontaktskapende og samordnende organ som skal ivareta samarbeidet mellom barnehage og foreldrene. Samarbeidsutvalget skal bli forelagt saker som er viktige for barnehagens innhold og virksomhet, og for forholdet til foreldrene. Samarbeidsutvalget skal fastsette barnehagens årsplan. Slik sikrer barnehagen foreldrene medvirkning i det overordnede planarbeidet.

Foreldrerådet er alle foreldrene i barnehagen. Samarbeidsutvalget består av valgte representanter fra de ansatte, foreldrene og en eierrepresentant. Hver gruppe skal være likt representert. Foreldrerepresentantene velges av foreldrene på høstens foreldremøte. Foreldrene velges for et år av gangen

Styrer har tale- og forslagsrett.

Foreldrene oppfordres til å kontakte foreldrerepresentantene dersom de har saker som skal drøftes i SU. Det avholdes jevnlig møter i SU ca. 3-4 ganger i året.

Samarbeidspartnere

I første rekke samarbeider barnehagen med ViGØR Rehabiliteringssykehus som er våre eiere.

Barnehagen er medlem av IBID-nettverket i Tromsø, som i hovedsak har medlemmer i Tromsø og Balsfjord, men det er også noen medlemmer i fra andre fylker. Nettverket har jevnlig møter, seminar og kurs sammen med de andre barnehagene. Deltakelse på kurs og seminar med andre er viktig for kvalitet- og utviklingsarbeidet i Charlottenlund barnehage.

Tromsø kommune er tilsynsmyndighet for alle barnehager i kommunen og er en naturlig samarbeidspartner. I tillegg samarbeider barnehagen med skolene til førskolebarna. Videre samarbeider vi med andre hjelpeinstanser som helsestasjon PPT, BUP, ulike helsetjenester som fysioterapeut, ergoterapeut, logoped og enkeltbarn som har spesielle behov.

Fagområdene i rammeplanen

«Fagområdene i rammeplanen gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng og alle fagområdene skal være gjennomgående del av barnehagens innhold». Fra rammeplanen.

De sju fagområdene er:

- Kunst, kultur og kreativitet
- Kommunikasjon, språk og tekst
- Etikk, religion og filosofi
- Kropp, bevegelse, mat og helse.
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Nærmiljø og samfunn

Charlottenlund barnehage har siden 2017 jobbet systematisk med fagområdene, og fordypet seg i et fagområde om gangen over tid. Dette for å implementere ny rammeplan som kom i 2018, og for å øke, og utvikle barnehagens felles faglige kompetanse på de ulike områdene. Vi vil presisere at vi også jobber med de øvrige fagområdene i hverdagen, men vi fordyper oss ikke i disse dette barnehageåret.

Vi har startet med å utarbeide progresjonsplaner, som et utgangspunkt for hva vi tenker det er naturlig at barna deltar på ut ifra alder. Progresjonsplanene vil være et viktig arbeidsredskap for personalet, både for de som er nye og for de som har jobbet en stund i barnehagen.

Kunst, kultur og kreativitet

«I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforsking, fordyping og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst og kunsthåndverk, musikk, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design. Barnehagen skal la barna møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og ulike tidsepoker». Rammeplanen.

Dette vektlegger vi innenfor fagområdet og dette kan vi for eksempel gjøre sammen med barna:

- Jobbe med ulike prosjekter / temaarbeid med utgangspunkt i barnas alder og interesser, - der vi benytter ulike kreative og kunstneriske uttrykksformer som sang, dans, bordteater, dramatisering for og med barn, slik at de har mulighet til å gi uttrykk for sine inntrykk.
- Ta aktivitetene med ut i barnehagens utemiljø, for eksempel maling, eller Landart
- La barna få utforske og bli kjent med ulike typer materiell, for eksempel maling, lekedeig, bruk av ulike natur- og gjenbruksmaterialer
- Studere statuer/monumenter i nærområdet, og lage egne modeller, tegne male
- Utforske «signaturbygg» i nærområde og lage egne modeller av bygget
- Samtaler og undring om det de ser rundt seg
- Bruke ulike digitale verktøy, for eksempel fotografere eller lage egen film
- Dra på tur til kunstmuseet, se på utvalgte bilder, få omvisning
- Dra på besøk til kulturinstitusjoner i Tromsø, for eksempel Hålogaland teater.

Kommunikasjon, språk og tekst

«Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barna leker med språk, symboler og tekst og stimulerer til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling». Rammeplanen.

Å utvikle et godt muntlig språk, god språkforståelse og god språkkompetanse er viktig for å uttrykke seg og gjøre seg forstått og å forstå andre. Dette gjelder i hverdagslivet og i lek og samspill med andre mennesker. Personalet i barnehagen skal være «støttende stilas og bade barnet i språk». Noe som betyr vi skal støtte, veilede og hjelpe barnet til å uttrykke seg på et høyere nivå enn det de faktisk er. For eksempel dersom det lille barnet som peker på noe i hylla, men ikke har ord for dette. Da tolker personalet barnet og setter ord på handlingen. Den voksne sier: «Er det boken du vil ha?», barnet nikker og samtykker. Den voksne sier så: «Vær så god, her er boka»

For eldre barn kan det være at personalet spør barna om de forstår ulike ord og begreper som benyttes i en tekst. Dersom de ikke kjenner betydningen, forklarer personalet dette for barna. Personalet benytter også de riktige ordene/begrepene på gjenstander. Dersom barnet ser en hund og sier: «Voffa», så gjentar den voksne; «Ja, der er hunden, den sier voff-voff».

Barnehagen benytter observasjonsverktøyet TRAS (tidlig registrering av språkutvikling) fra 2-års alder. Personalet kan da følge opp barna og jobbe systematisk med språk og språkutvikling i forhold til barnas alder, utvikling og behov.

Slik vil vi jobbe i Charlottenlund barnehage:

0-2år:

- Samtaler med barna om alt vi gjør (Bader barna i språk)
- Bruker de ordinære ordene/begrepene til barna. For eksempel fugl i stedet for pip-pip, hund i stedet for voff-voff
- Samtalene bærer i starten preg av å være monologer, der personalet tolker og setter ord på barnas kroppsspråk, mimikk, gester og enkeltord
- Synger for og med barna, benytter bevegelsessanger, for eksempel om kroppen (Hode-skulder-kne og tå)
- Bruker rim og regler
- Dialogisk lesing, det å jobbe med samme bok over tid, omtale det en ser på bildene, og bygge på historien for hver gang. Barna deltar ut ifra alder, med sin uttrykksform, som kan være muntlig språk eller lyder og kroppsspråk og mimikk.
- De eldste barna kan være med å fortelle videre på historien og så skriver vi ned det som blir sagt, slik at det blir en ny og lengre historie.
- Lese pekebøker sammen med barna

- Bordteater, dramatisering av enkle eventyr som Bukkene Bruse og Gullhår. Personalet har laget egne «språkkofferter» med figurer og rekvisitter til hver fortelling.
- Bruker bilder for å visualisere og å fremkalle erindring hos barnet og kunne samtale om en hendelse eller det vi ser på bildene

2-3år:

- Samtalene begynner å ligne dialog, der hver av partene uttrykker seg mer verbalt
- Personalet fortsetter «å bade» barnet i språk
- Vi benytter ulike sanger, rim og regler
- Benytter bilder for å gjenfortelle
- Introduserer nye bøker og eventyr med mer tekst
- Bordteater og dramatisering for barna, barna blir mer deltakende
- Barna får bruke «språkkoffertene» til egen dramatisering av eventyrene
- Språket får større betydning for barnas lek og samspill

3-5 år:

- Samtaler med barna
- Barna gjør seg forstått og kan planlegge egen lek sammen med andre.
- Bruker bilder som støtte for å gjenfortelle egne opplevelser
- Utvider repertoaret med sanger, rim og regler
- Nye bøker, mer tekst og mindre bilder
- Lese fortsettelsesbøker (1 kapittel for dag)
- Leke med språket, lage rimord og tulleord
- Gjøre barna oppmerksom på skriftspråket
- Lage bøker, med barnas rableskrift
- Barn og personale kan lage egne fortellinger / eventyr. Skrive ned det barna sier / forteller, for å ta vare på fortellingen, slik at den ikke bare blir her og nå. Formidle historiene til de andre på avdelinga
- Øve seg til å lytte til andre og tolke det som blir fortalt
- Lytte til lydbøker

Etikk, religion og filosofi

I barnehageloven § 1 heter det; «Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn som er forankret i menneskerettighetene. Fra rammeplanen s.7

Charlottenlund barnehage har utvidet kristen formålsparagraf. Det betyr at vi jobber med å formidle kristne verdier, kristne høytider og det kristne budskap på barnas

premisser. Barnehagen formidler om troen, men det er opp til barnas hjem å formidle til tro.

Samtidig er Norge et multikulturelt samfunn og barnehagens oppgave er også å gjenspeile og respektere det mangfoldet som er representert i barnehagen.

Dette gjør vi:

- Vi er opptatt av at både personale og barn skal forholde seg til «den gylne regel»: «Det du vil at andre skal gjøre mot deg, skal du gjøre mot dem»
- Vi fokuserer på de kristne høytidene: Jul, påske og pinse.
- Vi har julevandring i barnehagen med barn fra 3-års alder. Barna deltar og har ulike roller basert på juleevangeliet
- Barnehagen har alderstilpassede bøker som vi kan lese i samlingsstunder og som utgangspunkt for samtaler og pedagogiske opplegg med barna.
- Bordteater med visualisering og konkrete, for eksempel juleevangeliet og Noas ark
- Vi drar på kirkebesøk i forbindelse med høytidene.
- Personalet benytter ulike bibelfortellinger for å fokusere på ulike verdier, som mangfold og respekt for liv. For eksempel fortellingen om «Noas Ark»
- Vi synger barnesanger med kristent innhold, for eksempel:
«Å du som metter liten fugl»,
«Hvem har skapt alle blomstene?»
«Et barn er født i Betlehem»
«Glade jul»
- Vi undrer oss og har filosofiske samtaler med barna. Disse samtalene er initiert av barna selv. Barna er opptatt av de store livsspørsmålene: «Hva skjer når noen dør?», «Hvor kommer jeg fra?», «Bor Jesus i himmelen?», «Er Jesus av kjøtt og blod?», «Hvem er Gud og hvordan ser han ut?»
Personalet undrer seg sammen med barna, og det er barna selv som finner egne svar på spørsmålene.

Kropp, bevegelse, mat og helse

«Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mental og sosialt velvære, fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan være i bevegelse. Lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut ifra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser». Rammeplanen s.49.

Dette er det Charlottenlund barnehage vektlegger innenfor fagområdet og gjør sammen med barna:

0-2år:

- Få erfaringer med å være ute hele året
- Gjøre erfaringer med de ulike årstidene
- Erfare at snøen er kald, isen er glatt, vinden kan være kald og varm, smake på snø og at sola varmer i fjeset
- Øve seg på å ta seg frem i ulendt terreng og på ulikt underlag, for eksempel snø, is, sand og gress
- Ta inn snø og utforske og leke med den inne
- Lek og bevegelse i gymsalen 1 dag i uka

2-3år:

- Få erfaringer med ulike aktiviteter ute
- Male på snøen, måke snø, sand og vand, være med å lage snømann, snø- og islykter
- Gå på ulike turer i nærområdet
- Lære navnet på enkelte blomster og trær som vokser i barnehagen. For eksempel bjørk, rogn og hestehov
- Finne småkryp som edderkopper, fluer og mark
- Mestre å bruke sklia
- Mestre å sykle og ake alene
- Ta inn snø, hva skjer med den når den tiner?
- Plukke bær og smake på bær

3-4 år:

- Utelek og uteaktivitet hver dag gjennom hele året
- Utforske uteområdet til barnehagen
- Utforske nærområdet til barnehagen
- Lage kjøkkenhage, og ha ansvar for å dyrke egen potet
- Øve på å ta seg frem i ulendt terreng og ulikt underlag
- Dra på lengre turer og utflukter
- Aketurer utenfor barnehagen
- Klatre i trærne
- Spise matpakkene og frukt ute
- Lage enkel turmat ute
- Delta på å lage bål ute i naturen
- Samle inn naturmateriell som kan brukes til lek og andre aktiviteter
- Erfaringer med å begynne å gå på ski i barnehagen
- Delta på svømming

5-6år:

- Utelek og uteaktivitet gjennom hele året
- Lengere turer ut i skog og mark
- Skiturer i barnehagen og i lysløypa/Charlottenlund
- Kjøkkenhage, ha ansvar for reddik og salat som barna kan se resultater av før de slutter i barnehagen
- Lære å lage og tenne bål når vi er på tur
- Lære å spikke pølsepinner når vi er på tur
- Lage enkle matretter ute på tur
- Samle inn naturmaterieell som kan brukes i lek og ulike aktiviteter
- Delta på svømming

Natur, miljø og teknologi

«Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider». Rammeplanen s.52.

Dette er det Charlottenlund barnehage vektlegger innenfor fagområdet og for eksempel kan gjøre sammen med barna:

0-2 år:

- Utelek og opplevelser ute gjennom hele året
- Se på bli kjent med fuglene som er ute i barnehagen. Eks måse og kråke
- Være stille og lære å ta hensyn til dyrene slik at de ikke blir skremt
- Plante ulike vekster som spirer raskt, karse, erter mm. Følge prosessen
- Delta på små turer ut av barnehagen i nærområdet
- Plukke blomster og bær
- Bevege seg i ulendt terreng
- Vi bruker digitale verktøy (i hovedsak kamera) for å dokumentere prosesser og opplevelser. Bildene blir i hovedsak hengt opp på avdelingen for å gjenspeile opplevelser, som utgangspunkt for samtaler for barna

2-3 år:

- Gå inn i skogen, snakke om det vi ser
- Bruke sansene sine, se lytte og lukte
- Bli kjent med ulike småkryp, mark og sniler
- Bli bedre kjent med fuglene som er ute i barnehagen
- Utvikle respekt for alle og alt som lever i naturen
- Delta i søppelsortering

- Vi bruker digitale verktøy (i hovedsak kamera) for å dokumentere prosesser og opplevelser. Bildene blir i hovedsak hengt opp på avdelingen for å gjenskape opplevelser, som utgangspunkt for samtaler for barna

3-4 år:

- Gå på tur og bli oppmerksom på det som befinner seg i naturen
- Bruke fantasien og skape egne forestillinger og historier omkring det vi ser og opplever. Dette er historier vi kan gjenta og bygge videre på hver gang vi er på tur
- Få kjennskap til hvilke trær vi har på barnehagetomta
- Bli bedre kjent med arktisk fauna
- Kjøkkenhage, dyrke egne nyttevekster
- Delta på kompostering, for å lage næringsrik blomsterjord til kjøkkenhagen
- Tegne og ha formingsaktiviteter ute på tur
- Bruke digitale verktøy: Barna får dokumentere selv ved for eksempel å ta bilder på tur. Bildene velges ut av barna og henges opp på avdelingen
- Dokumentere felles opplevelser med kamera

5-6 år:

- Gå på lengre turer, bli oppmerksom på hva som lever ute i naturen
- Fordype seg i et tema, for eksempel om planter og nyttevekster
- Lage måltider med ingredienser vi finner ute i naturen. Eks grannskuddsirup
- Delta og ha ansvar for kompostering og lage blomsterjord til kjøkkenhagen
- Det å mestre å ta seg frem i ulendt terreng gjennom hele året
- Det å lede gruppa når vi går på tur
- Bruke digitale verktøy: Barna får dokumentere selv ved for eksempel å ta bilder på tur. Bildene velges ut av barna og henges opp på avdelingen
- Dokumentere felles opplevelser med kamera

Antall, rom og form

«Fagområdet handler om å oppdage, utforske og skape strukturer og hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved å selv være kreative og skapende. Arbeid med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning.

Fagområdet omfatter lekende og undersøkende arbeid sammen med sammenligning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, mønster, tall, telling og måling. Det handler også om å stille spørsmål, resonnere, argumentere og søke løsninger». Rammeplanen s.53.

For barna i barnehagen er matematikk en naturlig og nødvendig del av deres lek og hverdag. Hver eneste dag og i mange situasjoner kan vi få øye på matematikken i barnas aktiviteter. Barna har nytte av sine matematiske begreper i her-og-nå-situasjoner i barnehagen, som for eksempel i leken med LEGO eller kaplaklosser. De utfordres gjennom leken til å finne ut av sammenhenger, og på den måten videreutvikler de matematikken sin.

Dette vektlegger vi innenfor fagområdet og ønsker å gjøre sammen med barna:

0-3 år:

- Setter ord og begreper på de ulike tingene vi leker med
- Undre seg sammen med barna om likheter, former, ulikheter, størrelse og antall.
- Gi barna erfaring med sortering, farger, klassifisering og sammenligning
- Begynner å telle, lærer seg sanger, rim og fortellinger med telling (fem apekatter, Bukkene Bruse).
- Bruke telling bevisst i hverdagen, telle gjenstander, leker, kopper, fat, antall barn, osv.
- Utvikle språk for rombegreper, for eksempel preposisjoner

3-6 år:

- Drive med mengde og begrepstrening (størst/minst, lang/kort, tung/lett, farger etc.
- Lage mat sammen med barna (veie, måle og telle)
- Bruke konstruksjonsleker: LEGO, Duplo, klosser etc.
- Arbeide med geometri: Trekanter, firkanter, sirkler
- Være med på daglige gjøremål som gir øvelser i å telle, regne og måle
- Motivere for tall og bokstav interesse (førskolen)
- Spille ulike spill (stigespill, yatzy, lotto osv.)
- Leke Kims lek med ulike former og størrelser.
- Gå turer, orientere seg, se matematikken ute, bruke naturmaterialer, eventyr, litteratur, sanger, ringleker, rim og regler
- Ulike temaarbeid, f.eks. universet: avstander og størrelser, samefolkets dag: telle på samisk
- Skattejakt med digitalt kompass
- Kjenne til kalenderen, årets gang, klokke og tid

Nærmiljø og samfunn

«Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og

verden. Barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaring med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna kan oppleve tilhørighet til nærmiljøet. Kulturelt mangfold, ulike familieformer er en del av fagområdet. Gjennom lek og varierte aktiviteter skal barna få begynnende kjennskap til menneskerettighetene». Rammeplanen.

Dette vektlegger vi innenfor fagområdet, og for eksempel kan gjøre å sammen med barna:

- Bli godt kjent på ViGØR, samarbeide tettere i ulike temaarbeid, for eksempel om kroppen, eller hva er sunt for kroppen å spise, kan koble oss opp mot foreldrene.
- Bli kjent i barnehagens nærområde, skog og mark. Bli kjent med «Tromsø og øya vår»
- Bli kjent med «signaturbygg» i nærområdet som vi ønsker å lære mer om eks Ksat og
- Jobbe med minoriteter for eksempel samene eller andre minoriteter representert i barnehagen
- Markere samefolkets dag
- Dra på besøk til foreldrenes arbeidsplass
- Delta på ulike arrangementer i nærområdet, for eksempel «Lucia»,
- Få besøk av «Snokke», og få innsikt hvordan andre i barnehagen har det hjemme
- Dra på besøk til botanisk hage og Prestvannet

Årshjul 2021-2022

<p>August-september-oktober: Tema: Høsten i Tromsø</p>
<p>Tilvenning nye barn, bli kjent   Små turer ut i naturen og nærområdet   Høste inn fra egen kjøkkenhage   Høstfest, i barnehagen   Foreldremøte   Foreldresamtaler Fagdag 13. september 2021 Fagdag 8. oktober 2021</p>
<p>November-desember-januar Tema: «Lyset i Tromsø»</p>
<p>Mørketid   Mørketidsmarkering, julegrantenning. invitere foreldrene, 25.11.21   Advent og førjulstid   Sola kommer tilbake Fagdag 15.11.2021 november Fagdag 3. januar 2022</p>
<p>Februar-mars-april Tema: «Tromsø i vinterdrakt»</p>
<p>Markere samefolkets dag 6. februar   Vinteraktiviteter ("Vinter-OL" i uke 7-9?)   Barnehagedagen "Du og jeg" 15. Mars 2021   Påske, påskebudskapet - nytt liv-planting (uke 12-13 og 14)   Felles påskeavslutning, invitere foreldrene (Charlottenlund/barnehagen?) torsdag 7. april kl 15-16</p>
<p>April - mai Tema: Våren i Tromsø</p>
<p>Våraktiviteter   Overflytting av barn fra Enga til Storskogen   Planting, følge med på endringene som skjer ute i naturen   17. Mai-aktiviteter   Pinse   Barnehagefotografering   Dugnad i barnehage (Rundvask) Fagdag mandag 16. mai 2022.</p>
<p>Juni-juli Tema: Sommer i Tromsø</p>
<p>Sommeraktiviteter   Sommerfest forslag til dato: Forslag: Uke 24 (16.juni)   Avslutning for Ørnene: Forslag, uke 23 (9. juni)   Utedugnad i barnehagen   Barnehagen er sommersteng i 2 uker (29-30)</p>

Fagdager:

Barnehagen er stengt disse dagene. I løpet av barnehageåret fra 01-08-31.07 er det 5 fagdager for personalet. Barnehagen er stengt disse dagene.

I juli bruker barnehagen å ha feriestengt i 2 uker. I barnehageåret 2021-2022 er det stengt i uke 29 og 30.

Faglig oppdatering og utviklingsområder for personalet

Det jobbes aktivt i forhold til ViGØR's verdier for å skape et godt arbeidsmiljø i barnehagen. Det er viktig at alle føler seg trygg, blir sett, hørt og verdsatt. Teamet i barnehagen har ulik kompetanse, arbeidserfaring, alder og kjønn. Og det jobbes med at den enkelte medarbeider skal få mulighet til å ta i bruk egen kompetanse, dele den med det øvrige personalet og derigjennom øke den faglige kompetansen i barnehagen. Det vil bli gitt mulighet til faglig påfyll basert på personalets interesser og barnehagens satsningsområder.

I perioden 2020-2022 ønsker vi å ha fokus på barnas lek og språk. Personalet deltar på felles kurs. Fagområdet «Kommunikasjon, språk og tekst» er koblet nært opp til barnas lek. Personalet legger opp til å bruke praksisfortellinger, felles refleksjon, litteraturstudier og å dele erfaringer med å skape magiske lekemiljø for barna, både inne og ute.

Refleksjonene og erfaringene omkring den pedagogiske dokumentasjonen vil danne utgangspunkt for nye planer og aktiviteter med barna.

Barnehagens personale deltar aktivt i barnehagens HMS-arbeid. I forhold til å skape et godt arbeidsmiljø, opplæring, risikoanalyser, vernerunder og medarbeidersamtaler

Kompetanseplan for personalet

Tema	Mål	Hva	Tidspunkt
Språk og språkutvikling	<p>Skape et godt språkmiljø i barnehagen</p> <p>Tilrettelegge for et godt språkmiljø i barnehagen</p> <p>Tilegne seg nye kunnskaper og nye arbeidsmetoder med barna</p>	<p>Litteraturstudier «Lær meg norsk før skolestart», rammeplan, artikler</p> <p>Praksisfortellinger med refleksjoner om eget og andres arbeid i avdelingen</p>	<p>Fagdager, personalmøter, avdelingsmøter, og ikke minst i hverdagen sammen med barna</p>
Vennskap og forebygge mobbing	<p>Tilegne seg kunnskap om hva er et godt psykososialt barnehagemiljø og hvordan en bygger et godt psykososialt barnehagemiljø</p> <p>Betydningen av å vektlegge å bygge vennskap for å forebygge mobbing</p> <p>Øke kunnskapen om krenkelser og mobbing</p> <p>Tilegne seg kunnskap om risikoatferd, og kunne forebygge og avdekke mobbing</p>	<p>Ulike fagartikler, rammeplan, ny lov om barnehager fra 1.1.21.</p> <p>Bruke praksisfortellinger med refleksjoner om hendelser i barnehagen</p> <p>Jobbe med ulike caser i forbindelse med temaet</p>	<p>Fagdager, personalmøter, avdelingsmøter, og ikke minst i hverdagen sammen med barna</p>
Barnas lek	<p>Personalet skal bli kjent med lekens betydning for barnets utvikling</p> <p>Personalet skal bli kjent med ulike lekestadier</p>	<p>Artikler, rammeplan og litteraturstudier om temaet. Felles drøftinger og refleksjoner om temaet</p>	<p>Fagdager, personalmøter, avdelingsmøter, og ikke minst i hverdagen sammen med barna</p>

Tema	Mål	Hva	Tidspunkt
Barnas lek	<p>Personalet skal bli bevisst egen rolle som deltakende voksen i barnas lek</p> <p>Personalet skal utvikle «blikk» for lek og være inspirator for barna</p>	<p>Praksisfortellinger med egne og felles refleksjoner</p> <p>Tilrettelegging av magiske lekemiljø i barnehagen</p>	
Digitale verktøy	<p>Bli kjent med digitale verktøy.</p> <p>Og ta de i bruk i arbeidet sammen med barna med</p> <p>Personvern</p>	<p>Bli kjent med etiske retningslinjer</p> <p>Hvordan kan vi bruke digitale verktøy aktivt sammen med barna?</p>	<p>Fagdager, personalmøter, avdelingsmøter, og ikke minst i hverdagen sammen med barna</p> <p>La barna slippe til og dokumentere egne opplevelser og turer</p> <p>Lage små filmsnutter sammen med barna</p>
Rammeplanen	<p>Jobbe videre med fagområdene i rammeplanen</p> <p>Ta for oss ulike aktuelle områder i rammeplanen</p>	<p>Alle ansatte skal lese og bli kjent med planen.</p> <p>Rammeplanen er utgangspunktet for barnehagens årsplan</p>	<p>I forbindelse med personalmøter, avdelingsmøter og fagdager.</p> <p>Bruke den aktivt i barnehagens planleggingsarbeid</p>
Førstehjelp	Oppdatere kurs og sertifiseringer	Alle i personalgruppa skal jevnlig gjennomføre førstehjelpskurs og livredningsprøve i basseng	Høsten 2021 Våren 2022
Delta på HMS-arbeid	Et godt og trygt arbeidsmiljø	Hele personalet deltar i risikovurderinger, lage et godt arbeidsmiljø, vernerunder	Kontinuerlig prosess gjennom hele året

